

er disse: „Præsterne skulle holde efterskrevne fra Nadverens Sakramente: 1) Dem, som ere aabenbare Bandsatte og ikke igen afløste. 2) Dem, som forhærdeligen hænge ved nogen vitterlig Kætteri. 3) Afsindige Mennesker og ufornumstige Børn. 4) Saa mange, som haardnakkeligen leve i nogle aabenbare Laster, som Horkarle, Skørlevnere, Aagerkarle, Slemmere, Skendegæster, Voldsmænd, og allermest Guds Ords Forhaanere og Foragtere, som aabenbare og foruden al Guds Frygt synde.“ Disse Folk kan altsaa Præsten afvise fra Alterens Sakramente. Der er heri saa vage og saa ubestemte Ord, at en fanatisk Indremissionspræst vil kunne afvise en hel Mængde Mennesker, i alt Fald prøve derpaa, og han kan gøre ubodelig Skade blot ved Forsøg i denne Retning. En Skændegæst! Det er maaské en Mand, som i en Samtale med Præsten siger sin Mening over for den Mening, som Præsten fremsætter. En Aagerkar! Ja, dem have vi adskillige af her i Kjøbenhavn, baade aabenlyse og fordulgte. Hvad er overhovedet en Aagerkar? Hvilken Procent kræves der for at være Aagerkar? Det maa vi have nærmere forklaret, hvis vi gaa hen og opgrave saadan en Bestemmelse, som her er Tale om, og som faktisk er gaaet ud af Brug. En Skørlevner! Jeg ved ikke en Gang rigtigt, hvorledes dette Udtryk skal forstaas. Men der er vist meget, som Indremissions Præster ville kalde Skørlevned, som almindelige Mennesker ikke kalde saaledes. Det er et Udtryk, som i alt Fald trænger til nærmere juridisk Forklaring. De, der gøre sig skyldige i vitterligt Kætteri, skulle udelukkes. Det ærede Medlem for Kalundborg har allerede peget paa dette Punkt. De, der altsaa mene det samme som alle danske Præster, at Boden ikke er noget Sakramente, kunne udelukkes, og de, der ikke mene, at Folk skulle brænde til evig Tid, kunne ogsaa udelukkes. Men det mene jo ikke en Gang vore Biskopper, i alt Fald ikke de 6 af de 7 Biskopper, idet de stille i Udsigt, at der er Mulighed for Redning i alt Fald for nogle. Efter den augsburgske Konfession gøre imidlertid de, der haabe paa, at der er Ende paa Pinslerne, sig skyldige i Kætteri og kunne altsaa afvises af en Præst, der fuldt ud stiller sig paa den augsburgske Konfessions Standpunkt. Slutningen: „Allermest Guds Ords Forhaanere og Foragtere“ er et saa ubestemt Udtryk, at det kan give Anledning til en almindelig Udrensning af de kirkelige Valgsteder. Vi have set i den politiske

Kampperiode, hvorledes man søgte at udrense Valgstederne for sine politiske Modstandere, men religiøse Partikampe pleje jo at blive førte med langt større Lidenskab end de politiske. Under de religiøse Kampe har man benyttet sig af langt grusommere Midler for at skade sine Modstandere end nogen Sinde i de borgerlige Kampe, og der vilde sikkert her gives Anledning for fanatiske Præster til at sørge for at faa udrenset fra de kirkelige Valgsteder alle Folk, som de tænkte vilde stemme i modsat Retning af deres Anskuelse. Jeg glæder mig ved at have et indflydelsesrigt Medlem af Reformpartiet med mig i denne Anskuelse. Følgen af at opgrave disse gamle Bestemmelser, der for længst ere gaaede af Brug, vilde blive den af mig antydede.

Jeg nævnedes i Fjor og skal kortelig atter nævne i Aar, at jeg ikke synes om, at Lovforslaget taler om, at det er disse Menighedsraads Opgave at støtte Præsten i Sjælesorgen. Der staar ganske vist ikke, at de *skulle*, men der staar, at de *bør* gøre det, og Ministeren gør i Anmærkningerne Forskel paa disse to Ords Betydning, idet han siger, at det er noget, de *bør* gøre, naar de ere enige med Præsten. Jeg tror, at Sjælesorg eller, som det paa Dansk vel egentlig burde hedde, Sjælepleje, er noget saa personligt, saa individuelt, at det at sætte flere Personer dertil kun vil give Anledning til megen Sladder og vil kunne gøre Skade. Jeg synes ogsaa, at Bestemmelserne om Valgbestyrrelserne, om Valgkassation og Valgstederne trænge til Forandring. Jeg ved ikke, hvorfor disse kirkelige Valgsteder skulle fremlægges paa en anden Aarstid end de borgerlige. Der gøres Folk større Ulejlighed end nødvendigt, naar de i Februar Maaned skulle undersøge, om de ere optagne paa de kirkelige, og i Marts, om de ere optagne paa de kommunale og politiske Valgsteder, og jeg ser deri ligesom i saa mange andre Punkter i Lovforslaget et Forsøg paa at umuliggøre det for visse Folk eller vanskeliggøre det saa meget som muligt at faa nogen Indflydelse paa de kirkelige Forhold for dem, der ikke menes at have tilstrækkelig kirkelig Interesse. Det er en Fejl, det er en Vaklen mellem to Standpunkter, der ikke kunne forliges. Man maa tage Konsekvenserne og enten gaa med eller imod Indremission. Der er ikke nogen tredie Mulighed, hvis man vil tilfredsstille de Krav, som maa stilles fra frisindet borgerlig Side og ogsaa fra det ægte grundtvigianske Standpunkt.